

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**ПРОГРАМА
ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
НА НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ СТУПЕНЕМ «МАГІСТР»
Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «ОБЛІК І АУДИТ»**

КИЇВ – 2017

ЗМІСТ

Вступ

Модуль 1. Теорія бухгалтерського обліку

- 1.1. Бухгалтерський облік як інформаційна система
- 1.2. Предмет і метод бухгалтерського обліку
- 1.3. Бухгалтерський баланс
- 1.4. Інформаційна база бухгалтерського обліку
- 1.5. Рахунки і подвійний запис
- 1.6. Вартісна оцінка в бухгалтерському обліку
- 1.7. Облік основних господарських процесів
- 1.8. Техніка і форми бухгалтерського обліку
- 1.9. Облікова політика підприємства
- 1.10. Бухгалтерська фінансова звітність
- 1.11. Історія розвитку бухгалтерського обліку
- 1.12. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

Рекомендована література

Модуль 2. Фінансовий облік

- 2.1. Фінансовий облік грошових коштів та їх еквівалентів
- 2.2. Фінансовий облік дебіторської заборгованості
- 2.3. Фінансовий облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів
- 2.4. Фінансовий облік нематеріальних активів
- 2.5. Фінансовий облік запасів
- 2.6. Фінансовий облік біологічних активів
- 2.7. Фінансовий облік фінансових інвестицій та фінансових інструментів
- 2.8. Фінансовий облік розрахунків за виплатами працівникам та соціальному страхуванню
- 2.9. Фінансовий облік розрахунків за податками та платежами
- 2.10. Фінансовий облік розрахунків за позиками та кредитами
- 2.11. Фінансовий облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками і підрядниками та іншими операціями
- 2.12. Облік фінансових результатів і використання прибутку
- 2.13. Облік формування і змін власного капіталу
- 2.14. Фінансовий облік доходів і витрат

Рекомендована література

Модуль 3. Управлінський облік

- 3.1. Мета, сутність та основні концепції управлінського обліку.
- 3.2. Організація управлінського обліку на підприємстві.
- 3.3. Класифікація та поведінка витрат.
- 3.4. Системи і методи калькулювання витрат
- 3.5. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку.
- 3.6. Аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень.
- 3.7. Планування та бюджетування.
- 3.8. Облік за центрами відповідальності та внутрішньогосподарська звітність центрів відповідальності
- 3.9. Управлінська звітність

Рекомендована література

Модуль 4. Економічний аналіз

- 4.1. Сутність економічного аналізу та його інформаційна база.
- 4.2. Методи, моделі та прийоми економічного (фінансового) аналізу.
- 4.3. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства
- 4.4. Аналіз необоротних (довгострокових) та оборотних (короткострокових) активів підприємства. Аналіз ділової активності підприємства
- 4.5. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
- 4.6. Аналіз ефективності господарської діяльності підприємства.
- 4.7. Аналіз банкрутства підприємства.
- 4.8. Аналіз грошових потоків підприємства.

Рекомендована література

Модуль 5. Фінансовий контроль

- 5.1. Теоретичні засади державного фінансового контролю. Контроль як функція управління Сутність контролю.
- 5.2. Мета, завдання, функції державного фінансового контролю
- 5.3 Система фінансового контролю та принципи контролю
- 5.4 Методи фінансового контролю
- 5.5 Оцінка ефективності державного фінансового контролю
- 5.6 Суб'єкти контролю правової держави
- 5.7 Рахункова палата як суб'єкт парламентського контролю
- 5.8 Державний внутрішній фінансовий контроль
- 5.9 Контрольні повноваження окремих суб'єктів загальнодержавного контролю
- 5.10. Внутрішньогосподарський контроль
- 5.11 Розвиток і сучасний стан фінансового контролю в світі

Рекомендована література

Модуль 6. Аудит

- 6.1. Суть, завдання та об'єкти аудиту, організація аудиторської діяльності в Україні
- 6.2. Планування аудиторської перевірки
- 6.3. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті
- 6.4. Система внутрішнього контролю на підприємстві
- 6.5. Аудиторські докази та методи їх одержання
- 6.6. Аудит грошових, розрахункових та кредитних операцій
- 6.7. Аудит основних засобів та нематеріальних актів
- 6.8. Аудит виробничих запасів
- 6.9. Аудит використання трудових ресурсів та фонду оплати праці
- 6.10. Аудит витрат на виробництво, реалізації готової продукції
- 6.11. Аудит фінансових результатів, розподілу та використання прибутку
- 6.12. Аудит фінансового стану господарюючих

Рекомендована література

ВСТУП

Вступник до магістратури економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Облік і оподаткування», освітньої програми «Облік і аудит» повинен мати теоретичні знання та практичні навички в області фундаментальних та прикладних економічних та обліково-аналітичних дисциплін, здібності до науково-дослідної роботи, володіти сучасними методами наукових досліджень, вміти аналізувати соціально-економічні явища і процеси як на макро- так і мікроекономічному рівнях за допомогою інструментарію системного аналізу, економіко-математичних і статистичних методів, сучасних інформаційних технологій.

Метою вступного іспиту до магістратури зі спеціальності «Облік і оподаткування», освітньої програми «Облік і аудит» є відбір найбільш здібних студентів з числа бакалаврів, які, крім того, мають нахил до наукової та педагогічної роботи.

Вимоги до здібностей та рівня підготовки вступників: успішне засвоєння навчальної програми освітньо-кваліфікаційного рівня магістр зі спеціальності «Облік і оподаткування», освітньої програми «Облік і аудит» потребує від вступника наявності базової вищої освіти за спеціальністю, а також здібності до оволодіння знаннями, уміннями та навичками в галузі обліково-аналітичної діяльності.

Зміст програми вступних іспитів: програма вступного іспиту до магістратури зі спеціальності «Облік і оподаткування», освітньої програми «Облік і аудит» включає в себе такі модулі:

Модуль 1. Теорія бухгалтерського обліку.

Модуль 2. Фінансовий облік.

Модуль 3. Управлінський облік.

Модуль 4. Економічний аналіз.

Модуль 5. Фінансовий контроль

Модуль 6. Аудит.

Порядок проведення вступних випробувань визначається «Правилами прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2017 році».

Формою проведення вступного випробування до магістратури зі спеціальності «Облік і оподаткування», освітньої програми «Облік і аудит» є письмовий іспит.

МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Тема 1.1. Бухгалтерський облік як інформаційна система

Значення бухгалтерського обліку в умовах ринкової економіки. Види підприємств, на яких здійснюється бухгалтерський облік, відповідно до форм власності, встановлених законодавством України. Види господарського обліку. Характеристика оперативно-технічного обліку, його застосування і використання. Статистичний облік як система, його предмет, визначення кількісних і якісних показників роботи підприємства, узагальнення і контроль масових явищ. Бухгалтерський облік як спосіб документального спостереження, відображення і контролю за господарською діяльністю виробників і господарників. Використання різних вимірників в обліку. Побудова бухгалтерського обліку. Побудова бухгалтерського обліку, застосування обчислювальної техніки, використання раціональних форм і методів обліку, підвищення його технічного озброєння. Завдання бухгалтерського обліку, важливі вимоги: простота, чіткість, достовірність, усунення і попередження недоліків в роботі, посилення контролю за господарською діяльністю.

Тема 1.2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Предмет бухгалтерського обліку, характеристика господарських факторів, явищ і операцій, що зумовлюють рух господарських засобів, коштів, а також джерел їх утворення. Характеристика процесу виробництва розподілу, обігу та споживання як предмету обліку. Об'єкти бухгалтерського обліку, їх групування за складом і розміщенням, за джерелами утворення та цільовим фінансуванням. Характеристика основних, оборотних та відвернених засобів. Поділ господарських засобів і коштів за джерелами їх утворення і цільовим призначенням. Характеристика власних і позикових коштів. Метод бухгалтерського обліку. Коротка характеристика окремих елементів методу, основними з яких є: документація, інвентаризація, рахунки, подвійний запис, оцінка, калькуляція, баланс і звітність.

Тема 1.3. Бухгалтерський баланс

Зміст бухгалтерського балансу. Характеристика активу і пасиву балансу. Статті бухгалтерського балансу, характеристика окремих видів господарських засобів, коштів і джерел їх утворення. Загальні принципи їх оцінки. Характеристика активу балансу: необоротних активів, оборотних активів, необоротних активів, призначених для продажу та групи вибуття. Характеристика пасиву балансу: власного капіталу, довгострокових та поточних зобов'язань й забезпечень. Господарські операції та їх вплив на статті балансу. Аналіз окремих показників фінансового стану.

Тема 1.4. Інформаційна база бухгалтерського обліку

Поняття та принципи інформаційної бази бухгалтерського обліку. Поняття документів та їх значення в обліку. Документація господарських операцій. Характеристика первинних документів та вимоги щодо їх оформлення. Обов'язкові реквізити документів. Порядок складання документів. виправлення помилок в бухгалтерських документах. Класифікація документів: розпорядчі і виконавчі документи, документи бухгалтерського оформлення. Стандартизація та уніфікація документів. Бухгалтерська обробка документів. Документообіг. Збереження документів та архівна справа. Поняття та призначення інвентаризації. Класифікація інвентаризацій. Порядок проведення інвентаризації. Постійно діючі і робочі інвентаризаційні комісії; інвентаризація активів та зобов'язань підприємства. Вимоги до складання пакету інвентаризаційних документів: інвентаризаційних описів, актів, книг та відомостей. Порядок обліку і регулювання інвентаризаційних різниць.

Тема 1.5. Рахунки і подвійний запис

Сутність та поняття про рахунки і їх будову. Форма бухгалтерського рахунку: дебет, кредит, сальдо (залишок) рахунку. Призначення бухгалтерських рахунків, оборот на бухгалтерському рахунку. Призначення активних, пасивних, активно-пасивних і позабалансових рахунків. Класифікація рахунків за економічним змістом. Характеристика рахунків для обліку господарських засобів та коштів в сфері виробництва, виробничого споживання, обігу. Характеристика рахунків для обліку джерел утворення господарських засобів та коштів. Класифікація рахунків за їх призначенням і будовою. Характеристика за цією класифікацією груп рахунків: основних, регулюючих, операційних, калькуляційних, співставляючих, контрольних. Характеристика плану рахунків, його розділів. Взаємозв'язок плану рахунків із фінансовою звітністю. Сутність та історичний аспект подвійного запису. Відображення господарських операцій. Подвійний запис як техніка бухгалтерського обліку. Контрольне значення подвійного запису. Подвійний запис і його відображення на балансі. Кореспонденція рахунків: прості і складні кореспонденції. Типові кореспонденції рахунків. Запис на рахунках: хронологічний та систематичний. Відображення кореспонденції рахунків в регістрах бухгалтерського обліку. Поняття вертикальної структури бухгалтерського обліку. Синтетичні рахунки. Поняття синтетичного обліку. Зв'язок синтетичного обліку з Планом рахунків бухгалтерського обліку. Оборотні відомості та оборотний баланс. Аналітичні рахунки та аналітичний облік. Принципи організації та ведення аналітичного обліку. Оперативне та контрольне значення аналітичного обліку. Оборотні відомості по аналітичних рахунках. Взаємозв'язок між синтетичним і аналітичним обліком. Контрольне значення оборотних відомостей по синтетичних і аналітичних рахунках. Узагальнення даних на підставі показників синтетичного і аналітичного обліку.

Попередній (пробний) баланс, оборотний баланс, заключний баланс.

Тема 1.6. Вартісна оцінка в бухгалтерському обліку

Поняття та необхідність застосування оцінки в бухгалтерському обліку. Роль та значення оцінки у формуванні інформаційної системи підприємства. Історичні аспекти оцінки. Порядок та правила оцінки статей (активів та пасивів) бухгалтерського балансу. Оцінка операцій в іноземній валюті. Поняття калькуляції, її види і зміст. Об'єкти калькуляції. Процедура та організація калькуляції по етапах. Зв'язок калькуляції з управлінським обліком, ціноутворенням та фінансовими результатами.

Тема 1.7. Облік основних господарських процесів

Поняття господарських процесів. Схема кругообігу капіталу - основа обліку господарських процесів. Облік процесу покупки (придбання) засобів. Економічний зміст процесу покупки (придбання) та основні категорії: основні та оборотні засоби, оцінка. Загальна характеристика рахунків, пов'язаних з обліком покупки (придбання) засобів. Схема кореспонденції рахунків. Облік процесу виробництва. Економічний зміст процесу виробництва та основні техніко-економічні категорії: витрати, собівартість, готова продукція. Загальна характеристика рахунків, пов'язаних з обліком виробництва. Схема кореспонденції рахунків. Облік процесу реалізації. Економічний зміст процесу реалізації та основні техніко - економічні категорії: реалізована продукція, виручка від реалізації продукції, позареалізаційні витрати, фінансовий результат реалізації. Загальна характеристика рахунків, пов'язаних з обліком реалізації. Схема кореспонденції рахунків. Облік фінансових результатів і їх розподіл. Економічний зміст процесу визначення фінансових результатів і їх розподілу та основні техніко-економічні категорії: балансовий прибуток (збиток), податки на доходи, платежі в бюджет, дивіденди, формування фондів економічного стимулювання. Загальна характеристика рахунків, пов'язаних з обліком фінансових результатів і їх розподілу. Схема кореспонденції рахунків. Особливості обліку господарських процесів різних видів економічної діяльності.

Тема 1.8. Техніка і форми бухгалтерського обліку

Поняття облікових реєстрів, їх види і зміст. Бухгалтерські книги, картки, відомості, реєстри-листки, що використовуються для реєстрації і групування в них відомостей про виконані господарські операції. Вимоги до заповнення бухгалтерських реєстрів. Техніка облікової реєстрації. Форма бухгалтерського обліку - як сполучення різних реєстрів аналітичного і синтетичного обліку, їх взаємозв'язок, послідовність і способи ведення облікових записів з метою узагальнення і одержання звітності. Характеристика спрощеної форми обліку, меморіально - ордерної, журнальної, механізованої і автоматизованої форми

бухгалтерського обліку. Склад реєстрів журнальної форми обліку. Комп'ютеризація обліково - аналітичних робіт.

Тема 1.9. Облікова політика підприємства

Принципи організації бухгалтерського обліку: юридична самостійність; безперервність діяльності; повнота відображення господарських явищ та процесів; обережності та передбачливості щодо зміцнення активів; єдність та науковість методології бухгалтерського обліку. Бухгалтерські служби підприємства, централізовані бухгалтерії. Організація бухгалтерського обліку, організація та завдання фінансового та управлінського обліків. Обов'язки та відповідальність головного бухгалтера за ведення обліку та подання звітності. Визначення та роль облікової політики в ринковій економіці. Методи формування облікової політики і її результати для підприємств і користувачів інформації. Регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності з боку держави і його альтернативи. Система регламентації бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні.

Тема 1.10. Бухгалтерська фінансова звітність

Поняття та загальні вимоги до бухгалтерської фінансової звітності. Склад бухгалтерської фінансової звітності та її типові форми. Порядок регулювання звітності. Консолідована (зведена) бухгалтерська фінансова звітність. Звітний період. Місячна, квартальна та річна бухгалтерська звітність. Органи, адреси та строки подання бухгалтерської фінансової звітності. Аудит та оприлюднення фінансової (бухгалтерської) звітності. Фінансова (бухгалтерська) звітність підприємств, які ліквідуються. Напрями використання звітності в обліково - аналітичній, управлінській та науково - дослідній роботі.

Тема 1.11. Історія розвитку бухгалтерського обліку

Розвиток бухгалтерського обліку в докапіталістичних формаціях. Практика рахівництва тих часів, носії інформації. Симптоми переходу до подвійного запису. Бухгалтерський облік при капіталізмі. Широке використання подвійної бухгалтерії. Засновники подвійної бухгалтерії: Лука Пачолі, Бенедетто Котрульї, їх вчення та відкриття. Розвиток юридичного і економічного напрямку в бухгалтерському обліку. Розвиток бухгалтерського обліку в Київській Русі. Розвиток бухгалтерського обліку в допетровський період. Перші книги (Н. Емельянова 1840 р.) з бухгалтерського обліку. Наукові розробки бухгалтерії в 19 столітті; роботи Езерського Ф.В., Лунського Н.С., Рудаковського А.П., Леонтєва Н.А., Резниченко І.С. Розвиток форм і плану рахунків бухгалтерського обліку.

Тема 1.12. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) - важливий елемент системи обліку і звітності в країнах з ринковою економікою. Міжнародні

організації, що займаються розробкою та удосконаленням облікових стандартів. Моделі та системи обліку, що функціонують в світі. Характеристика міжнародних стандартів. Принципи, на яких ґрунтується бухгалтерський облік і фінансова звітність: автономності підприємства, безперервності діяльності, періодичності історичної собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності обачності, перевалювання сутності над нормою. Бухгалтерський облік і система національних рахунків (СНР). Система національних рахунків - національне рахівництво і важливий інструмент макроекономічного аналізу. Бухгалтерський облік і фінансова звітність - інформаційна основа СНР.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996 – ІУ зі змінами та доповненнями.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями.
3. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291 зі змінами та доповненнями.
4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені МФУ, МСФЗ.
5. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: «Знання», 2015.
6. Мельник Т.Г. Бухгалтерський облік. Практикум. Начальний посібник. – К.: Кондор – Видавництво, 2017. – 269с.
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV із змінами та доповненнями.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV із змінами та доповненнями.
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755 – VI із змінами та доповненнями.
10. Про державну статистику: Закон України від 13 липня 2000 р. № 1922-III.
11. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22 квітня 1993 р. № 3125-XII.
12. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України від 15.05.03р. № 755 – IV.
13. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV.
14. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 р. № 852-IV.

15. Порядок складання, подання та оприлюднення фінансової звітності: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2000 р. № 419 (зі змінами та доповненнями)

16. Типова інструкція з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади, Постанова КМУ від 30.11.2011 № 1242.

17. Перелік типових документів, що створюються під час діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів, Наказ Міністерства юстиції України 12.04.2012 № 578/5

18. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88 (зі змінами та доповненнями).

19. Про затвердження Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання, наказ Міністерства юстиції України від 11.11.2014 № 1886\5.

20. Положення по інвентаризації активів та зобов'язань, наказ МФУ від 02 вересня 2014 року № 879

21. Про затвердження Методичних рекомендацій з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості: наказ Міністерства промислової політики України затверджені від 09.07.2007 р. № 373).

22. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, наказ МФУ від 27 червня 2013 р. N 635.

23. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, наказ МФУ від 28.03.2013 № 433.

24. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12. 2000 р. № 356 (зі змінами та доповненнями).

25. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: наказ Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. № 422 зі (змінами та доповненнями)

26. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: навч. пос.- К.: Кондор, 2008.

27. Голубнича Г.П., Мельник Т.Г. Звітність підприємств: навч. посібник.- К.: Видавничо – поліграфічний центр «Київський університет», 2012. – 575с.

28. Мисака Г. В., Шарманська В. М. М 65 Бухгалтерський облік. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007.

29. Шарманська В.М. Первинна документація і регістри бухгалтерського обліку: Навч. Посібник. –К.: Знання – Прес. 2003.

МОДУЛЬ 2. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

Тема 2.1. Фінансовий облік грошових коштів та їх еквівалентів

НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів». Порядок ведення касових операцій і ведення касової книги. Порядок отримання і здачі грошових коштів у банк. Ліміт каси. Операції з готівкою. Контроль за дотриманням готівкового обігу. Бухгалтерський облік операцій по касі. Безготівкова форма розрахунків. Порядок відкриття поточного рахунку підприємства, розрахункове обслуговування. Облік розрахунків платіжними дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, чеками, акредитивами. Облік операцій по поточному рахунку Реєстрація платіжних доручень і банківських виписок. Облік інших рахунків у банку Облік інших грошових коштів. Облік коштів в іноземній валюті. Інвентаризація грошових коштів.

Тема 2.2. Фінансовий облік дебіторської заборгованості

Поняття дебіторської заборгованості. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість». Строки розрахунків по заборгованості. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з покупцями і замовниками. Товари відвантажені. Готова продукція відвантажена. Резерв сумнівних боргів. Методи визначення резерву сумнівних боргів. Методика розрахунку коефіцієнта сумнівності. Строки розрахунків по заборгованості. Облік розрахунків по претензіям і відшкодуванню матеріальних збитків. Умови видачі готівки під звіт. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків з підзвітними особами. Умови відшкодування витрат на відрядження. Норми добових витрат. Контроль за дотриманням порядку видачі готівки під звіт та за її використанням. Інвентаризація дебіторської заборгованості.

Тема 2.3. Фінансовий облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», МСБО 16 «Основні засоби». Поняття, класифікація і види оцінок основних засобів. Облік надходження основних засобів. Порядок нарахування обліку зносу (амортизації) основних засобів. Облік витрат по утриманню основних засобів. Облік ліквідації, реалізації та іншого вибуття основних засобів. Порядок зміни оцінки основних засобів і відображення її результатів в обліку і звітності. Документальне оформлення надходження та вибуття основних засобів. Інвентаризація основних засобів підприємства.

Особливості обліку і нарахування зносу на інші необоротні матеріальні активи. Облік бібліотечних фондів. Облік малоцінних необоротних матеріальних активів. Облік інвентарної тари, предметів прокату. Загальна характеристика

рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи» (ІНМА). Бухгалтерський облік інших необоротних матеріальних активів. Оцінка та переоцінка інших необоротних матеріальних активів. Облік амортизації та вибуття інших необоротних матеріальних активів. Документальне оформлення надходження та вибуття ІНМА. Інвентаризація інших необоротних матеріальних активів підприємства.

Тема 2.4. Фінансовий облік нематеріальних активів

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи». МСБО 38 «Нематеріальні активи». Поняття, класифікація, визнання та оцінка нематеріальних активів. Облік надходження і створення нематеріальних активів. Порядок нарахування і обліку амортизації нематеріальних активів. Облік списання, реалізації та іншого вибуття нематеріальних активів. Первинні документи з обліку нематеріальних активів. Відображення у фінансовій звітності нематеріальних активів. Інвентаризація нематеріальних активів підприємства.

Тема 2.5. Фінансовий облік запасів підприємства

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». МСБО 2 «Запаси». Поняття, класифікація та оцінка виробничих запасів - матеріалів, палива, запчастин. Облік надходження виробничих запасів. Облік списання виробничих запасів на витрати виробництва. Списання витрат і нестач. Списання матеріалів на іншу реалізацію. Безкоштовна передача матеріальних цінностей. Поняття, класифікація, особливості обліку малоцінних швидкозношуваних предметів у складі запасів. Нарухування зносу по малоцінним швидкозношуваним предметам. Облік вибуття малоцінних швидкозношуваних предметів.

Методи визначення собівартості готової продукції. Елементи операційних витрат. Документальне забезпечення визначення собівартості готової продукції. Облік незавершеного виробництва. Визначення виробничої собівартості готової продукції. Облік готової продукції на складі.

Особливості організації обліку торговельних підприємств. Визначення вартості придбаних товарів. Документальне оформлення надходження та реалізації товарів. Порядок визначення та обліку торгової націнки. Облік витрат та доходів від реалізації товарів. Інвентаризація запасів підприємства.

Тема 2.6. Фінансовий облік біологічних активів

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи». МСБО 41 Сільське господарство. Поняття, класифікація, визнання та оцінка біологічних активів. Документальне оформлення операцій з біологічними активами. Особливості переоцінки біологічних активів. Облік надходження та вибуття біологічних активів підприємства. Порядок нарахування і обліку амортизації

біологічних активів. Відображення у фінансовій звітності біологічних активів. Інвентаризація біологічних активів підприємства.

Тема 2.7. Фінансовий облік фінансових інвестицій та фінансових інструментів

П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції». Первісна оцінка та визнання фінансових інвестицій. Придбання цінних паперів. Облік акцій. Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу. Метод участі в капіталі. Облік фінансових інвестицій в асоційовані та дочірні підприємства. Облік фінансових інвестицій для провадження спільної діяльності. Внески до статутного капіталу інших підприємств. Відображення інформації про фінансові інвестиції у фінансовій звітності.

П(С)БО 13 «Фінансові інструменти». МСФЗ 7 Фінансові інструменти: розкриття інформації. МСФЗ 9 Фінансові інструменти. Класифікація та визнання фінансових інструментів. Оцінка фінансових інструментів. Методика оцінки валютного та відсоткового ризиків. Облік хеджування справедливої вартості. Розкриття інформації про фінансові інструменти у примітках до фінансової звітності. Інвентаризація фінансових інвестицій та фінансових інструментів.

Тема 2.8. Облік розрахунків за виплатами працівникам та соціального страхування

ПСБО 26 «Виплати працівникам», МСБО 19 «Виплати працівникам». Види виплат працівникам. Система оплати праці. Фонд оплати праці. Склад витрат на оплату праці, що включаються до собівартості продукції, робіт, послуг. Облік нарахування ЄСВ. Облік та звітність розрахунків соціального страхування, фондом соціального страхування на випадок безробіття. Облік податку на доходи фізичних осіб. Облік розрахунків по відшкодуванню матеріального збитку. Облік розрахунків за виплатами працівникам по іншим операціям. Інвентаризація розрахунків за виплатами працівникам та соціального страхування.

Тема 2.9. Фінансовий облік розрахунків за податками та платежами

Податкове законодавство України. Характеристика Податкового кодексу України. ПС(Б)О 17 «Податок на прибуток». МСБО 12 «Податки на прибуток». Класифікація податків та платежів з позиції бухгалтерського обліку. Облік нарахування та сплати податку на прибуток підприємства. Облік нарахування та сплати податку на додану вартість. Особливості обліку податкового кредиту та податкового зобов'язання з податку на додану вартість. Облік нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб. Облік відстрочених податкових активів та зобов'язань. Порядок формування та подання податкової звітності.

Тема 2.10. Фінансовий облік розрахунків за позиками та кредитами

П(С)БО 11 «Зобов'язання». МСБО 23 «Витрати за позиками». Визнання та оцінка зобов'язань. Облік довгострокових та поточних зобов'язань за позиками. Умови надання та повернення позик. Документальне оформлення кредитів. Облік погашення одержаних позик. Відображення зобов'язань за позиками у бухгалтерському обліку та звітності позичальника. Облік векселів виданих. Простий та переказний вексель. Облік видачі векселів, їх акцепт та погашення.

Тема 2.11. Фінансовий облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками і підрядниками та іншими операціями

Поняття кредиторської заборгованості. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з постачальниками і підрядниками, в тому числі з використанням векселів. Облік кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Залік взаємних вимог, отримані аванси, видані аванси. Облік нестач з вини постачальника. Строки розрахунків по заборгованості. Погашення простроченої кредиторської заборгованості в національній і іноземній валюті.

Класифікація розрахунків з учасниками та засновниками в обліку. Характеристика видів виплат учасникам та засновникам. Порядок розподілу отриманого прибутку для виплати учасникам та засновникам. Синтетичний та аналітичний облік нарахованих та виплачених дивідендів учасникам та засновникам. Порядок утримання та сплати податку на дивіденди. Відображення у фінансовій звітності розрахунків з учасниками та засновниками.

Тема 2.12. Облік фінансових результатів і використання прибутку

Методика обліку фінансових результатів. Порядок закриття звітного періоду та списання витрат і доходів діяльності підприємства на рахунок фінансового результату. Методика обліку фінансових результатів операційної діяльності. Методика обліку фінансових результатів фінансової діяльності. Методика обліку фінансових результатів інвестиційної діяльності. Відображення інформації про фінансові результати у фінансовій звітності. Розподіл прибутку підприємства.

Тема 2.13. Облік формування і змін власного капіталу

Власний капітал та його складові. Фінансовий облік зареєстрованого капіталу та розрахунків з засновниками. Порядок нарахування та облік дивідендів засновникам. Звітність про власний капітал. Фінансовий облік процесу ліквідації товариства. Облік резервів підприємства. Резервний капітал. Резерв на виплату відпусток. Резерв на виконання гарантійних зобов'язань. Облік вилученого капіталу. Облік нерозподіленого прибутку. Облік додаткового капіталу. Облік капіталу в дооцінках, облік неоплаченого капіталу.

Тема 2.14.Фінансовий облік доходів і витрат

П(С)БО 15 «Дохід». МСБО 18 «Дохід (Виручка)». Визначення доходу в бухгалтерському обліку. Класифікація та оцінка доходів в обліку відповідно до П(С)БО 15 «Дохід». Загальні критерії визнання доходів у фінансовій звітності. Облік доходів від операційної діяльності. Особливості обліку доходів від фінансової діяльності. Особливості обліку доходів від інвестиційної діяльності. Методика бухгалтерського обліку доходів. Подання інформації у фінансовій звітності про доходи діяльності підприємства.

П(С)БО 16 «Витрати». Визначення витрат в бухгалтерському обліку. Класифікація та оцінка витрат в обліку відповідно до П(С)БО 16 «Витрати». Загальні критерії визнання витрат у фінансовій звітності. Облік витрат від операційної діяльності. Особливості обліку витрат від фінансової діяльності. Особливості обліку витрат від інвестиційної діяльності. Методика бухгалтерського обліку витрат. Подання інформації у фінансовій звітності про витрат діяльності підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність" від 16.07.99 р. № 996.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства Фінансів України від 30.11.99 р. №291.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. № 436-IV із змінами та доповненнями.
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755 – VI із змінами та доповненнями.
6. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ в редакції 2013 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/>
7. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.13р. № 73
8. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.06.13р. № 628
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 6 – № 34, затверджені наказами Міністерства фінансів України зі змінами та доповненнями.

10. Положення по інвентаризації активів та зобов'язань, наказ МФУ від 02 вересня 2014 року № 879
11. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, наказ МФУ від 27 червня 2013 р. N 635
12. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник.- К.: Знання-Прес, 2015.
13. Мельник Т.Г. Бухгалтерський облік. Практикум. Начальний посібник. – К.: Кондор – Видавництво, 2017. – 269с.
14. Голубнича Г.П., Мельник Т.Г. Звітність підприємств: навч. посібник.- К.: Видавничо – поліграфічний центр «Київський університет», 2012.- 575с.
15. Мисака Г.В., Шарманська В.М. Бухгалтерський облік.- Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
16. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 6-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 982 с.
12. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. / За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – 6-те вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2011. – 1042 с.
13. Фінансовий облік: підручник: у 2 ч. – Ч.1 /за заг. ред. М.І. Бондаря та Л.Г. Ловінської. – К.: КНЕУ, 2012. – 553 с.
14. Фінансовий облік: підручник: у 2 ч. – Ч.2 /за заг. ред. М.І. Бондаря та Л.Г. Ловінської. – К.: КНЕУ, 2012. – 590 с.

МОДУЛЬ 3. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК

Тема 3.1. Мета, сутність та основні концепції управлінського обліку

Поняття управлінського обліку, його роль в системі управління. Мета, функції та завдання управлінського обліку. Порівняння управлінського та фінансового обліку: відмінності та спільні риси. Основи організації та ведення управлінського обліку на підприємстві. Облікова політика підприємства. Історичний розвиток концепцій управлінського обліку. Основні концепції управлінського обліку: директ-костінг, стандарт-костінг, метод однорідних секцій. Калькулювання на основі діяльності, облік за центрами відповідальності.

Тема 3.2. Організація управлінського обліку на підприємстві

Основні принципи та моделі організації управлінського обліку. Принципи організації управлінського обліку. Вплив структури підприємства на вибір системи організації обліку. Методичні підходи до побудови плану рахунків управлінського обліку. Особливості автономної (двокругової) системи плану рахунків. Особливості інтегрованої (моністичної) системи плану рахунків.

Тема 3.3. Класифікація та поведінка витрат

Визначення витрат та їх значення в системі забезпечення прийняття управлінських рішень. Основні напрями використання інформації про витрати в обліковій системі підприємства та в системі управління. Класифікаційні ознаки класифікації витрат. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень. Класифікація витрат з метою контролю за виконанням управлінських рішень. Визначення суми витрат звітного періоду, реалізація принципу нарахування: визначення показника собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Моделі поведінки витрат: змінні, постійні та змішані. Бухгалтерська модель поведінки витрат. Релевантний діапазон. Основні методи визначення змінних витрат: технологічний аналіз, метод аналізу рахунків, метод візуального пристосування, метод вищої-нижчої точки, кореляційно-регресійний аналіз.

Тема 3.4. Системи і методи калькулювання витрат

Система виробничого обліку. Облік витрат та калькулювання собівартості. Основні підходи до організації обліку витрат: облік фактичних витрат та нормативний метод. Поняття методу калькулювання. Основні методи та способи калькулювання. Концепція двох методів калькулювання. Вибір системи калькулювання. Позамовне калькулювання: особливості та сфера застосування.

Організація аналітичного обліку витрат при позамовному калькулюванні: система субрахунків або кодування замовлень. Облік прямих витрат при позамовному калькулюванні. Попроцесне калькулювання: варіанти методу та умови їх використання. Організація системи аналітичного обліку витрат при

попроцесному калькулюванні, відображення на рахунках обліку послідовних та паралельних виробничих процесів. Схема бухгалтерських проведення при попроцесному калькулюванні.

Основні способи розподілу накладних витрат. Умови застосування єдиної ставки розподілу накладних витрат. Особливості сучасних виробництв та зміни в структурі витрат, необхідність більш точного розподілу накладних витрат в умовах продуктової диверсифікації. Двостадійний спосіб розподілу накладних витрат. Умови використання та недоліки. Розподіл накладних витрат обслуговуючих підрозділів: метод прямого розподілу, метод послідовного розподілу, метод розподілу взаємних послуг, метод одночасного розподілу. Врахування характеру виробництва при виборі бази розподілу для основних підрозділів. Калькулювання повних та змінних витрат («директ-костінг»). Формат фінансового результату при калькулюванні змінних витрат.

Тема 3.5. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Мета та методи аналізу «витрати-обсяг-прибуток». Основні припущення взаємозв'язку «витрати – обсяг - прибуток». Основні показники аналізу «витрати – обсяг - прибуток». Графічний аналіз беззбитковості: графік беззбитковості, графік маржинального доходу, графік «обсяг - прибуток». Аналіз беззбитковості за допомогою рівнянь. Основні задачі, що можуть бути вирішені за допомогою аналізу «витрати - обсяг - прибуток». Аналіз чутливості прибутку до змін в обсязі діяльності: коефіцієнт маржинального доходу, запас міцності, показник операційного важеля. Вплив структури витрат на чутливість прибутку. Диференціальний аналіз кумулятивного впливу змін обсягу діяльності та структури витрат. Аналіз «витрати-обсяг-прибуток» за умов асортименту. середньозважений маржинальний дохід та його використання в аналізі беззбитковості.

Тема 3.6. Аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень

Поняття релевантних доходів та витрат. Визначення обсягу релевантної інформації. Типові приклади релевантних та нерелевантних доходів та витрат. Аналіз релевантної інформації для прийняття управлінських рішень. Рішення про спеціальне замовлення, рішення про купівлю чи виробництво комплектуючих виробів, рішення про подальшу обробку. Цінові рішення та рішення стосовно запасів.

Тема 3.7. Планування та бюджетування

Сутність бюджетування та його організація. Бюджетний період. Операційні та фінансові бюджети. Зведений бюджет підприємства та його складові. Складання та взаємоузгодження бюджетів. Складання бюджету продажу, бюджету

виробництва. Бюджети прямих та накладних витрат. Складання бюджету можливих надходжень. Складання бюджету каси (грошових коштів). Операційна та фінансова складова бюджету каси, врахування можливостей кредитування. Основні способи складання бюджетів. Гнучкі та фіксовані бюджети. Контроль виконання бюджетів та аналіз відхилень. Основні варіанти розрахунку відхилень: відхилення від фіксованого та від гнучкого бюджету. Визначення контрольованих відхилень. Складання бюджетів капітальних вкладень: використання концепції вартості грошей в часі.

Тема 3.8. Облік за центрами відповідальності та внутрішньогосподарська звітність центрів відповідальності

Концепція центрів та обліку відповідальності. Види центрів відповідальності. Центр витрат, центр доходу, центр прибутку, центр інвестицій. Оцінка діяльності центрів витрат на основі стандартних витрат. Визначення норм прямих матеріальних витрат та витрат на оплату праці. Розрахунок та аналіз відхилень від стандартних витрат, відхилення за рахунок обсягу.

Внутрішньогосподарська звітність центрів відповідальності. Визначення внеску центрів доходу та витрат в загальний результат, розподіл та аналіз накладних витрат при аналізі діяльності центрів відповідальності.

Тема 3.9. Управлінська звітність

Сутність та класифікація управлінської звітності. Види управлінської (внутрішньої) звітності. Структура внутрішньої звітності. Зміст статей внутрішньої звітності. Склад управлінської звітності для прийняття поточних, оперативних та стратегічних управлінських рішень.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 в редакції Наказу Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1591 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

2. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. Затв. наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007р. № 373. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua.

3. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ – Київ: Центр навчальної літератури, 2009. – 440с.

4. Гаррисон Р., Норин Э., Брюэр П. Управленческий учет. 12-е изд./Пер.с англ.под ред. М.А.Карлика. – СПб.: Питер, 2012. – 592с. :ил. – (Серия «КлассикаМВА»).

5. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – 4-те вид. - К.: Лібра, 2008. – 704с.
6. Карпенко О.В., Карпенко Д.В. Управлінський облік. Навчальний посібник для ВНЗ (рек. МОН України). - К. ЦУЛ, 2012. – 296 с.
7. Конспект лекцій з курсу «Управлінський облік» (для студентів 4 курсу заочної форми навчання за напрямом 6.050100- “Облік і аудит”). Укл.: Андренко О. А. – Харків: ХНАМГ, 2009 – 95 с.
8. Партин Г.О., Загородній А.Г. Управлінський облік: Навч.посіб. – 2-ге вид.. випр.і доп. – К.: Знання, 2007. – 303с.
9. Нападовська Л.В. Управлінський облік. Підручник. – К.: Книга, 2004. – 544с.
10. Чернелевський Л.М., Осадча Г.Г. Організація обліку: управлінський аспект (Харчова промисловість). Навчальний посібник. – К.: НУХТ, 2011. – 463с.
11. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік. Підручник для ВНЗ (затв. МОН України). - К. ЦУЛ, 2012. – 792 с.
12. Гаркуша Н.М. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч.посіб. / Н.М. Гаркуша, О.В. Цуканова, О.О.Горошанська. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2012 – 591 с.
13. Калайтан Т.В. Контролінг: Навчальний посібник. – Львів: Новий світ – 2000, 2015. – 252с.
14. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті: навч.посібник / (О.В.Сметанко, І.С. Шарапова, В.О. Горбачьов, Н.В. Бурдюг, Г.С. Коваленко, О.С. Сорокіна); за ред. О.В. Сметанко. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 456с.

МОДУЛЬ 4. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Тема 4.1. Сутність економічного аналізу та його інформаційна база

Економічний аналіз як наука: сутність, об'єкт, предмет, завдання, функції. Види економічного аналізу.

Фінансова звітність як основа інформаційної бази проведення аналізу господарської діяльності підприємства: баланс (звіт про фінансовий стан); звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід); звіт про рух грошових коштів; звіт про власний капітал; примітки до фінансової звітності.

Соціальна звітність як підхід до інформаційного забезпечення економічного (фінансового) аналізу.

Тема 4.2. Методи, моделі та прийоми економічного (фінансового) аналізу

Класифікація методів економічного (фінансового) аналізу: загально наукові та специфічні (формалізовані та неформалізовані).

Види моделей фінансового аналізу: економіко-математичні, дискрептивні, предикативні, нормативні.

Основні прийоми економічного аналізу. Детерміноване факторний аналіз. Стохастичний факторний аналіз.

Тема 4.3. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Поняття ліквідності та платоспроможності підприємства. Методика визначення ліквідності балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства. Система відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства. Методика оцінювання рівня платоспроможності (неплатоспроможності) підприємства.

Тема 4.4. Аналіз необоротних (довгострокових) та оборотних (короткострокових) активів підприємства. Аналіз ділової активності підприємства

Сутність оборотних (короткострокових) та необоротних (довгострокових) активів та їх класифікація. Методика розрахунку та оцінювання стану, руху та ефективності використання необоротних активів.

Аналіз виробничих запасів та рішення стосовно економічного розміру їх замовлення. Сутність ділової активності підприємства та її аналіз.

Тема 4.5. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Сутність фінансової стійкості та напрями її аналізу. Система відносних показників фінансової стійкості підприємства. Методика визначення типу фінансової стійкості підприємства. Методика розрахунку порога рентабельності та запасу фінансової стійкості. Оцінювання виробничо-фінансового левериджу.

Тема 4.6. Аналіз ефективності господарської діяльності підприємства

Сутність, завдання та роль аналізу ефективності господарської діяльності підприємства. Система відносних показників рентабельності. Факторний аналіз показників рентабельності. Маржинальний аналіз у системі управління підприємством. Аналіз розподілу та використання чистого прибутку.

Тема 4.7. Аналіз банкрутства підприємства

Сутність, види та причини банкрутства підприємства. Основні методи діагностики можливого банкрутства підприємства. Основні дискримінантні моделі прогнозування банкрутства підприємства: модель Альтмана, модель Спрінгера, модель Creditmen, універсальна модель

Тема 4.8. Аналіз грошових потоків підприємства

Сутність та завдання фінансового аналізу грошовими потоками. Класифікація грошових потоків за різними ознаками. Коефіцієнтний метод аналізу грошових потоків. Етапи перспективного аналізу грошових потоків. Оцінка оптимального рівня грошових потоків: модель Баумоля, модель Міллера-Орра.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Васильєва Л. С. Финансовый анализ: [учебник] / Л. С. Васильева, М. В. Петровская. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: КНОРУС, 2010. – 880 с.
2. Головка В. І. Економічний аналіз [лабораторний комп'ютерний практикум] / Укладачі В. І. Головка, І. А. Дерун. – Харків: Видавець Савчук О. О., 2014. – 100 с.
3. Карлберг К. Бизнес-анализ с использованием EXCEL / К. Карлберг. – 4-е изд.: Перевод с англ. – М.: Вильямс, 2014. – 576 с.
4. Ковалев В. В. Анализ баланса, или как понизить баланс / В. В. Ковалев, В.В. Ковалев. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2015. – 784 с.
5. Костырко Р. А. Финансовый анализ: [учебное пособие] / Р. А. Костырко. – Х.: Фактор, 2007. – 783 с.
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» / [сайт]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_013
7. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: [підручник] / Є В. Мних, Н. С. Барабаш. – К.: КНТЕУ, 2014. – 536 с.
8. Національний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р.
9. Тринька Л. Я. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник] / Л. Я. Тринька, О. В. Іванчук (Липчанська). – Київ: Алерта, 2014. – 768 с.

10. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: [навчальний посібник] / Г. В. Савицька. – 3-тє вид., випр. і доп. – Київ: Знання, 2007. – 668 с.

11. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник] / Ю. М. Тютюнник. – Київ: Знання, 2012. – 815 с.

12. Шморгун Н. П. Фінансовий аналіз: [навчальний посібник] / Н. П. Шморгун, І. В. Головка. – Київ: ЦНЛ, 2006 – 528 с.

13. Шубіна С. В. Фінансовий аналіз. Практикум: [навчальний посібник] / С. В. Шубіна, О. Ю. Мірошник, В. О. Швадченко. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 296 с.

МОДУЛЬ 5. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Тема 5.1 Теоретичні засади державного фінансового контролю. Контроль як функція управління. Сутність контролю

Сутність контролю. Контроль як функція управління. Взаємозв'язок контролю з іншими функціями управління. Розвиток контролю в Україні. Контроль в країнах з ринковою економікою. Основні передумови і напрями реорганізації системи контролю. Організаційні форми економічного контролю в Україні: державний, муніципальний, незалежний, контроль власника. Державні органи контролю. Внутрішньосистемний та внутрішньогосподарський контроль. Класифікаційні ознаки і характеристика видів контролю: за періодичністю здійснення, за інформаційним забезпеченням, за формою проведення. Попередній, оперативний та наступний контроль. Документальний та фактичний контроль. Об'єкти фінансово-господарського контролю та їх класифікація.

Тема 5.2 Мета, завдання, функції державного фінансового контролю

Мета контролю відповідно Лімської декларації. Завдання контролю: контрольні, аналітичні, експертні, оціночні, регламентуючі та ін. Види контролю: за формами здійснення, рівнем управління, суб'єктам і об'єктам контролю, інформаційній базі контролю. Аудиторський контроль. Етичні основи ДФК.

Встановлення критеріїв перевірок. Сутність контрольних процедур та операцій, проблеми їх стандартизації. Способи та прийоми контролю. Способи документального контролю. Способи фактичного контролю. Можливості їх моделювання.

Тема 5.3 Система фінансового контролю та принципи контролю

Поняття системи державного фінансового контролю, її елементів, взаємодії елементів в часі, в просторі, побудова ефективної системи контролю. Контролююча підсистема, контрольована підсистема, їх складові. Взаємодія органів контролю, координація спільних дій. Вищий орган фінансового контролю, його повноваження, структура, функції.

Забезпечення реалізації завдань контролю через принципи плановості, системності, безперервності, законності, об'єктивності, гласності. Принципи ендогенності, розподілу контрольних повноважень, компаративності, своєчасності та превентивності контрольних дій, об'єктивності. Принципи контролю за Лімською декларацією. Етичні принципи.

Тема 5.4. Методи фінансового контролю

Загальнонауковий підхід до методології державного фінансового контролю. Специфічні контрольні методи. Фактичні методи: інвентаризація, контрольні заміри, вибіркові і суцільні спостереження, експертизи, службові розслідування.

Розрахунково-аналітичні: економічний аналіз, статистичні розрахунки, економіко-математичні методи, їх використання в процесі контролю. Методи документальної перевірки: інформаційне моделювання, дослідження документів, камеральні перевірки, нормативно-правове регулювання. Реалізація заходів контролю.

Тема 5.5. Оцінка ефективності державного фінансового контролю

Поняття ефективності контролю. Показники, які вимірюють ефективність контрольних дій. Кількісна характеристика ефективності контролю як прямий ефект, тобто сума відшкодованих державі коштів мінус витрати на контроль та запобігання (за результатами аналітичних досліджень, перевірок, ревізій, експертних оцінок тощо) непотрібним витратам і іншим недолікам (в вартісному вимірі) в управлінні державними потоками і фінансово-господарською діяльністю економічних суб'єктів. Соціальний ефект, організаційний ефект економічний ефект контрольних заходів. Непрямі критерії контролю: рівень повноти виконання функцій органами контролю, рівень автоматизації контрольних функцій, рівень своєчасності та повноти перерахування бюджетних коштів, рівень нецільових витрат за звітний період. Ефективність роботи контрольного органу.

Тема 5.6. Суб'єкти контролю правової держави

Контроль трьох гілок влади – законодавчої, виконавчої, судової. Президентський контроль, його повноваження. Парламентський контроль та його суб'єкти контролю Верховна Рада, депутати, спеціальні комітети. Поняття про бюджетний контроль, суб'єкти його здійснення. Міністерство фінансів та його контрольні функції. Вимоги правового законодавства щодо публічності державного фінансового контролю. Визначення повноважень органів державного фінансового контролю за об'єктами контролю.

Тема 5.7. Рахункова палата як суб'єкт парламентського контролю

Мета, завдання, принципи та функції Рахункової палати в контексті світових стандартів державного фінансового контролю. Незалежність органу контролю від політичного та іншого впливу. Види контрольних дій, передбачені законодавством. Реалізація контрольних повноважень. Документи про результати роботи Рахункової палати, звіти бюлетені, експертизи.

Тема 5.8. Державний внутрішній фінансовий контроль.

Поняття про державний внутрішній фінансовий контроль. Централізований та децентралізований внутрішній контроль. Державний внутрішній аудит органів виконавчої влади. Мета, завдання, принципи та функції Державної аудиторської служби в контексті світових стандартів державного фінансового контролю. Форми та види контрольних дій, передбачені законодавством. Методологія інспектування. Методологія державного фінансового аудиту. Реалізація

контрольних повноважень. Документи про результати роботи Державної аудиторської служби.

Тема 5.9. Контрольні повноваження окремих суб'єктів загальнодержавного контролю

Державна фіскальна служба та особливості податкового контролю. Банківський нагляд та інспектування. Казначейський контроль виконання бюджетів в системі Державної казначейської служби. Фонд державного майна та контроль ефективності використання та приватизаційних процесів в Україні. Контроль ринку цінних паперів ДКЦПФР. Митний фінансовий контроль. Контроль за дотриманням добросовісної конкуренції та антимонопольного законодавства. Державний фінансовий моніторинг як ефективний засіб контролю за виявленням тіньових доходів.

Тема 5.10. Внутрішньогосподарський контроль

Сутність та напрямки внутрішнього контролю. Методика внутрішньогосподарського контролю. Контроль якості контрольних заходів. Система внутрішнього контролю відповідно до концепції COSO. Ризики, їх ідентифікація та оцінка в системі внутрішнього контролю. Способи управління ризиками. Планування контрольних заходів на основі оцінки ризику підконтрольних об'єктів.

Тема 5.11. Розвиток і сучасний стан фінансового контролю в світі

Організаційно-правові засади державного фінансового контролю в країнах світу. Наполеонівська, вестмінстерська, колегіальна моделі побудови контрольних систем. Принципи контролю, визнані світовим співтовариством. Типи організації вищих органів фінансового контролю: аудиторський суд, колегіальний орган без судових функцій, незалежне контрольне управління, контрольне управління в структурі уряду. Форми незалежності органів ДФК та їх співробітників. Організаційна структура органів ДФК. Повноваження органів ДФК. Стандарти державного аудиту ІНТОСАІ.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України від 07 жовтня 2010 року № 2592-VI (зі змінами від 18.08.2012р. № 5063-17)
2. Господарський кодекс України: №436-IV від 16.01.2003р
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року № 2755 – VI із змінами та доповненнями.
3. Положення про Державну казначейську службу України, затверджене Указом Президента України від 13.04.2011р. №460/2011 (зі змінами від 29.11.2011р. №1078/2011)

4. Положення про Державну аудиторську службу України, постанова КМУ від 3 лютого 2016 р. № 43
5. Питання проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту, постанова КМУ від 25 березня 2006 р. № 361 зі змінами та доповненнями від 14.12.2016 № 950
6. Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту, наказ Міністерства фінансів від 29.09.2011р. № 1217.
7. Про затвердження Стандартів внутрішнього аудиту, наказ Міністерства фінансів України від 04.10.2011 № 1247.
8. Стандарт Рахункової палати «Порядок підготовки та проведення перевірок і оформлення їх результатів», що затверджений Постановою колегії Рахункової палати України від 27.12.2004р. № 28-6.
9. Азаров М.Я. Бухгалтерський облік та фінансовий контроль – складові інформаційного підґрунтя євроінтеграційних процесів в Україні: у 4 т. / Редкол.: М. Я. Азаров (голова) та ін. – Т.1: Реформування бухгалтерського обліку в Україні / В. А. Копилов, Т. І. Єфименко та інші - К.: НДФІ, 2007.
10. Андреев П.П. Внутрішній контроль та аудит у секторі державного управління України та європейський досвід // П.П. Андреев, О.О. Чечуліна, Ян ван Тайнен, І.К. Дрозд та ін. – К.:Кафедра, 2011.
11. Бардаш С.В. Економічний контроль в Україні [Текст]:[монографія]. – К.: КНТЕУ, 2010.
12. Дрозд І.К. Відповідальність внутрішнього аудитора в державному секторі – [Електронний ресурс]: [сайт] – Режим дост.: http://www.br.com.ua/referats/Economical_topics/84140.htm
13. Дрозд І.К. Внутрішній аудит у секторі державного управління // «Казна України» - 2012. - №2 – с. 6
14. Дрозд І.К., Чечуліна О.О. Бухгалтерський облік та внутрішній державний аудит за міжнародними стандартами: Навчальний посібник – [Частина II] - Київ: УАЗБА, 2009.– 312с
15. Дрозд І.К., Шевчук В.О. Державний фінансовий контроль: Навчальний посібник. – К.: ТОВ «Імекс–ЛТД», 2007. – 304 с
16. Стефанюк І. Державний фінансовий контроль: класифікаційні характеристики / Вісник КНТЕУ – 2011. - №4 – с.42-51
17. Сушко Н.І. «Казначейський контроль за дотриманням бюджетного законодавства» Спецвипуск «Вивчаємо зміни у бюджетному та податковому законодавстві»: Баланс – бюджет – с. 7-11
18. Чечуліна О.О. Управління ризиками як компонента системи внутрішнього контролю державних установ // «Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка» – 2011. – №130 – 40–42с.

МОДУЛЬ 6. АУДИТ

Тема 6.1. Суть, завдання та об'єкти аудиту, організація аудиторської діяльності в Україні

Необхідність виникнення аудиту, як незалежної форми фінансового контролю. Три стадії еволюції аудиту та аудиторських процедур. Значення і завдання аудиту. Аудит, його суть та види. Зовнішній та внутрішній аудит. Мета, завдання, періодичність, проведення, особливості, ризик і відповідальність. Обов'язковий та ініціативний аудит. МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту». Етичні принципи професійних бухгалтерів. Застосування принципу професійного скептицизму при плануванні та проведенні аудиторської перевірки. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року. Суб'єкти аудиторської діяльності: аудитори та аудиторські фірми. Сертифікація аудиторів. Умови призупинення чинності та анулювання сертифіката аудитора. Основні функції та повноваження Аудиторської палати України. Реєстр суб'єктів аудиторської діяльності. Суб'єкти аудиторської діяльності в Україні. Умови та порядок створення аудиторської фірми. Загальні умови проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг. Підстави для проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг. Звіт про результати аудиту. Права та обов'язки аудиторів та аудиторських фірм. Спеціальні вимоги.

Тема 6.2. Планування аудиторської перевірки

Організація та послідовність проведення аудиторської перевірки. Основні етапи аудиторської перевірки. Попереднє планування аудиторської перевірки. Збір загальних відомостей про клієнта. Прийняття рішення про продовження аудиту та згоду на аудит нового клієнта. Укладання договору про проведення аудиторської перевірки МСА 210 «Узгодження умов на виконання завдань аудиту». З'ясування питання щодо необхідності залучення експертів. Складання плану, програми аудиторської перевірки та плану-графіку виконання робіт. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності».

Тема 6.3. Аудиторський ризик та суттєвість в аудиті

Поняття інформаційного ризику, його відмінності від підприємницького ризику. Допустимий аудиторський ризик як суб'єктивно встановлений рівень ризику, який готовий взяти на себе аудитор. Внутрішньовластивий ризик, його чинники: особливості бізнесу клієнта та галузі економіки, нові урядові рішення, інфляція і інші чинники економічного характеру. Ризик контролю. Оцінка ефективності системи внутрішнього контролю клієнта з точки зору її здатності упереджати, виявляти та виправляти навмисні та ненавмисні викривлення фінансової інформації. Ризик невиявлення. Ризик невиявлення суттєвих помилок у

фінансовій звітності за допомогою аудиторських процедур. Залежність між ризиком контролю, ризиком невиявлення та запланованою кількістю аудиторських доказів. МСА 315 “Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвих викривлень через розуміння суб’єкта господарювання та його середовища”. Поняття суттєвості економічної інформації. Кількісні та якісні аспекти суттєвості. Кількісне визначення суттєвості економічної інформації. Встановлення межі суттєвості для фінансової звітності у цілому. Вплив рівня суттєвості виявлених викривлень фінансової інформації на вид та зміст аудиторського висновку. МСА 320 “Суттєвість при плануванні та проведенні аудиту”.

Тема 6.4. Система внутрішнього контролю на підприємстві

Внутрішній аудит: поняття та призначення. Суб’єкти та об’єкти внутрішнього аудиту. МСА 610 “Використання роботи внутрішніх аудиторів”. Характеристика системи внутрішнього контролю. Основні завдання створення системи внутрішнього контролю. Середовище внутрішнього контролю. Система бухгалтерського обліку на підприємстві. Процедури контролю як спеціальні перевірки, що виконуються персоналом підприємства. Основні етапи оцінювання ризику контролю. Документальне оформлення оцінювання системи внутрішнього контролю.

Тема 6.5. Аудиторські докази та методи їх одержання

Поняття аудиторських доказів та їх види. МСА 500 «Аудиторські докази». Прямі та непрямі докази. Вимоги до аудиторських доказів: необхідність, обґрунтованість, повнота, достовірність, достатність, своєчасність. Джерела створення аудиторських доказів. Дані первинного, синтетичного і аналітичного обліку, плани, кошториси, калькуляції, матеріали перевірок і ревізій, матеріали внутрішнього контролю, дані документального і фактичного контролю об’єктів аудиту. Методи одержання аудиторських доказів. Опитування персоналу підприємства-клієнта. Спостереження. МСА 510 «Перші завдання з аудиту: залишки на початок періоду». Підтвердження. МСА 505 «Зовнішні підтвердження». Документальна перевірка. Використання методів фактичного контролю в аудиті. МСА 501 «Аудиторські докази: додаткові міркування щодо відібраних елементів». МСА 520 «Аналітичні процедури». Аналітичні процедури аудиту. МСА 530 «Аудиторська вибірка». Поняття і призначення робочих документів аудитора. Робочі документи щодо планування аудиту, оцінки системи внутрішнього контролю, безпосереднього проведення аудиту, узагальнення результатів аудиту, а також документальна інформація, одержана в ході аудиту від третіх осіб. МСА 230 «Аудиторська документація». Класифікація робочих документів аудиту: за часом ведення і використання; за способом і джерелами одержання; за характером інформації; за призначенням; за рівнем деталізації; за рівнем стандартизації; за формою представлення; за тенденцією складання.

Методика складання робочих документів аудитора і ведення аудиторського досьє. «Постійні» робочі документи. Поточна робоча документація

Тема 6.6. Аудит грошових, розрахункових та кредитних операцій

Завдання, об'єкти та джерела інформації для проведення аудиту грошових коштів та безготівкових операцій. Послідовність аудиту грошових, розрахункових та кредитних операцій. Аудит забезпечення збереженості касової готівки. Перевірка правильності та своєчасності ведення записів в касовій книзі та реєстрах аналітичного та синтетичного обліку. Аудит дотримання касової дисципліни та вимог чинного законодавства зі здійснення касових операцій. Завдання та послідовність аудиту, джерела інформації для проведення аудиту розрахункових та кредитних операцій. Перевірка достовірності, законності та доцільності операцій на рахунках в банках. Зміст та порядок здійснення аудиту депозитних та інших банківських операцій. Організація та методи аудиту кредитних операцій. Перевірка одержання, цільового використання та своєчасності повернення короткотермінових і довготермінових позик та їх забезпеченості.

Тема 6.7. Аудит основних засобів та нематеріальних актів

Мета, завдання, джерела інформації та послідовність аудиту з основними засобами та нематеріальними активами. Аудит збереження майна господарюючих суб'єктів. Перевірка своєчасності оприбуткування, надходження та закріплення майна за відповідальними особами. Аудит операцій переміщення, ліквідації, реалізації та іншого вибуття основних засобів. Аудит правильності та своєчасності здійснення амортизаційних відрахувань відповідно до податкового законодавства. Аудит оренди основних засобів, в тому числі довготермінової, у орендаря та орендодавця. Перевірка правильності використання орендованих засобів та основних засобів, зданих в оренду. Аудит переоцінки основних засобів. Аудит витрат на утримання основних засобів. Аудит надходження і створення нематеріальних активів. Шляхи перевірки науково-дослідних і конструкторських робіт. Аудит порядку нарахування зносу (амортизації) нематеріальних активів. Аудит списання, реалізації та іншого вибуття нематеріальних активів.

Тема 6.8. Аудит виробничих запасів

Мета, завдання, джерела інформації та послідовність аудиту операцій з виробничими запасами. Аудит надходження товарно-матеріальних цінностей. Накладні (заготівельно-складські) витрати та перевірка порядку їх розподілу. Аудит зберігання та схоронності виробничих запасів. Перевірка своєчасності оприбуткування та закріплення активів за матеріально відповідальними особами. Аудит використання виробничих запасів. Аудит реалізації і іншого вибуття товарно-матеріальних цінностей. Аудит переоцінки виробничих запасів.

Інвентаризація виробничих запасів та відображення в обліку результатів інвентаризації. Аудит товарно-матеріальних цінностей в дорозі та невідфактурованих поставок. Особливості аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів.

Тема 6.9. Аудит використання трудових ресурсів та фонду оплати праці

Об'єкти і послідовність проведення аудиту. Джерела інформації і нормативні документи для проведення аудиту. Аудит використання трудових ресурсів; структура і штати робітників підприємства, доцільність їх побудови, дотримання штатної дисципліни, використання робочого часу, плинність кадрів, продуктивність праці, виконання норм виробітку і витрачання робочого часу. Аудит правильності і законності нарахування основної і додаткової оплати праці, грошових виплат і заохочень, дивідендів, натуральної оплати праці. Перевірка правильності застосування чинних положень з преміювання працівників. Аудит стану розрахунків (аналітичного і синтетичного обліку) з оплати праці. Аудит законності і своєчасності утримань з оплати праці працівників. Проведення перевірки законності надання відпусток працівникам підприємства, дотримання кодексів законів про оплату праці.

Тема 6.10. Аудит витрат на виробництво, реалізації готової продукції

Завдання, послідовність та джерела інформації для здійснення аудиту. Аудит виробничої собівартості продукції (робіт, послуг). Аудит витрат, пов'язаних з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг); адміністративні витрати; витрати на збут; інші операційні витрати. Аудит витрат на інвестиційну та фінансову діяльність. Аудит витрат на виробництво за елементами витрат і статтями калькуляції. Аудит дотримання витрачання сировини, матеріалів, електроенергії на виробництво продукції відповідно до фактичного випуску. Перевірка наявності і змісту договорів, контрактів та угод на реалізацію продукції, робіт і послуг. Аудит реалізації продукції працівникам підприємства, на колгоспних ринках, дитячим дошкільним закладам, на громадське харчування тощо. Аудит операцій відвантаження продукції та її реалізації за обсягом, асортиментом і якістю. Аудит характеру, причин і термінів утворення та правильності відображення в бухгалтерській звітності дебіторської та кредиторської заборгованості. Аудит відображення доходів іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Тема 6.11. Аудит фінансових результатів, розподілу та використання прибутку

Завдання, послідовність та джерела інформації для здійснення аудиту. Перевірка правильності визначення фінансових результатів від всіх видів діяльності. Аудит формування фінансових результатів від реалізації продукції,

товарів, робіт і послуг. Аудит формування фінансових результатів іншої операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Аудит визначення прибутку до оподаткування. Аудит використання прибутку, що підлягає розподілу. Аудит формування резервів. Аудит інвестицій. Значення і завдання аудиту інвестицій. Особливості аудиту фінансових, інноваційних та реальних (прямих) інвестицій. Критерії ефективності інвестицій. Визначення ризику інвестицій та “внутрішньої норми прибутку” під час інвестування. Аналіз інфляційного фактора. Оцінка зовнішнього емітентного середовища (фондова біржа, ринок цінних паперів, тощо). Аудит капітальних вкладень (капітального будівництва, придбання і виготовлення основних засобів, закладання і вирощування багаторічних насаджень тощо). Аудит джерел фінансування капітальних вкладень. Перевірка обґрунтованості інноваційної політики підприємства. Оцінка ефективності інновації.

Тема 6.12. Аудит фінансового стану суб’єктів господарювання

Джерела аудиту фінансового стану підприємства. Використання методики експрес-аналізу для економічного читання фінансової звітності аудиторами. Аудит майнового стану підприємства. Аудит фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємств. Аудиторська оцінка фінансово-економічного потенціалу підприємства та ефективності його використання. МСА 570 «Безперервність». Види результативних документів: аудиторський висновок, аудиторський звіт та лист-повідомлення про недоліки системи внутрішнього контролю.

Види аудиторських висновків. Безумовно позитивний аудиторський висновок. Умовно позитивний аудиторський висновок. Негативний висновок. Відмова від видачі висновку. Порядок складання та подання аудиторських висновків. МСА 700 «Формування думки та надання звіту щодо фінансової звітності». МСА 800 «Особливі міркування – аудити фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальних основ спеціального призначення».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3126–XII [з останніми змінами від 17.05.2012 р. № 4711–VI] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3125-12> – Назва з екрану.

2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг: Видання 2013 року // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>

3. Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iia.org.ua/ua/eca.nsf/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-2013-Ukrainian.pdf>

4. Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради від 16 квітня 2014 р., що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів (стосується Європейського економічного простору). [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.apu.com.ua

5. Регламент (ЄС) № 537/2014 Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 про особливі вимоги до обов'язкового аудиту суб'єктів громадського інтересу і скасування Рішення Європейської Комісії 2005/909 /ЕК. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.apu.com.ua

6. Концепція системи забезпечення якості аудиторських послуг в Україні, затверджена від 26.09. 2013року №279/7// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>

7. Положення про зовнішні перевірки системи контролю якості аудиторських послуг, затверджене рішенням Аудиторської палати України від 26 травня 2011 року № 231/12// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://apu.com.ua/msa>

8. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu>.

9. Положення про Реєстр суб'єктів аудиторської діяльності. Затверджено рішенням Аудиторської палати України 31.10.2000р.

10. Положення про сертифікацію аудиторів. Затверджено рішенням Аудиторської палати України 31.05.2007р. № 178/6.

11. Гончарук Я.А. Аудит: Навч. посіб. / Я.А. Гончарук, В.С. Рудницький– 3-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 443 с.

12. Дорош Н.І. Аудит: теорія і практика. – К.: Знання, 2006. - 495с.

13. Кодацький В.П. Теоретичні основи аудиту / В.П. Кодацький // Економіка, Фінанси, Право. – 2009. - №1. – С.29-30.

14. Немченко В. В. Аудит (основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту): [підручник] / за ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 540 с.

15. Пантелєєв В.П. Аудит [Текст]: [навч. посіб.] / В.П. Пантелєєв – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 400 с.

16. Проскуріна Н.М. Процедурне забезпечення. Теорія та практика [монографія]/ Н.М. Проскуріна // К.: ДП “Інформ. – аналіт. Агентство” – 2011. – 739с.

17. Пшенична А.Ж. Аудит: Навч. посіб./ А.Ж. Пшенична – К.: Центр навчальної літератури, 2008. – 320 с.

18. Янчева Л.М. Аудит: Навч. посіб. для студентів, викладачів ВНЗ. Рекомендовано МОН/ Л.М. Янчева, З.О. Макєєва — К., 2009. — 335 с.